

Dönem : 1
Toplantı : 6

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 902

Cumhuriyet Senatosu üyeleri Zerin Tüzün ve Mehmet Özgüneş'in, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 23 ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair İçtüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 2/202)

25 . 1 . 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İçtüzüğün 23 ncü ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılması ile ilgili teklifimiz ilişikte sunulmuştur. Gereğini rica ederiz.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Zerin Tüzün

Tabii Üye
Mehmet Özgüneş

25 . 1 . 1967

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 23 ncü ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair teklif

GEREKÇE

Anayasamızın 92 ncı maddesi, Millet Meclisince bir karara bağlanarak Cumhuriyet Senatosuna gönderilen metinlerin Senatoda görüşülmesini zaman bakımından sınırlamış, belli süreler içinde bir karara bağlanmayan metinlerin Millet Meclisinden geldiği şekilde kabul edilmiş sayılacağını hükme bağlamıştır.

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü, metinlerin görüşülme süresinin komisyonlar arasında nasıl tahsis edileceğine dair bir hüküm ihtiva etmediğinden, çok kere bir metin komisyonların birinde uzun zaman bekletilmekte, diğer komisyonlar ve Genel Kurul için yeterli zaman kalmamaktadır. Bu durum, ekseriya son komisyon olan Bütçe ve Plân Komisyonu için büyük zorluklar meydana getirmektedir, metinlerin bu komisyonda lâıkyı veçhile incelenmesini çok kere imkânsız bir hale getirmektedir.

Bu mahzurları önlemek üzere İçtüzüğün 23 ncü ve 36 ncı maddelerinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif etmiş bulunuyoruz.

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Anayasa ve Adalet Komisyonu

Cumhuriyet Senatosu

Esas No. 2/202

Karar No. 119

5 . 4 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş ile Cumhurbaşkanınca seçilen Üye Zerin Tüzün'ün, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 23 ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair İçtüzük teklifi, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca, 27 Ocak 1967 tarihinde havale edilmekle, Komisyonumuzun 5 Nisan 1967 tarihli Birleşiminde teklif sahipleri de hazır bulundukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Teklif, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 23 ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılarak tasarı ve tekliflerin Komisyonlarda ve Genel Kurul'daki görüşme süreleri ve havale esasları hakkında yeni bir sistem getirmektedir.

Teklifin gerekçesinde, Cumhuriyet Senatosunun kanun tasarı ve tekliflerini müzakerede zamanla kayıtlı olduğu ve Millet Meclisinden gelen tasarı ve tekliflerin havale edildikleri komisyonlarda, birden ziyade Komisyona muhavvel olanlarının özellikle ilk havale edildikleri Komisyonlarda uzun zaman bekletildiklerini ve bu sebeple de mütaakıp komisyonları ve Genel Kurula bahse konu metinlerin müzakeresi için çok az bir zaman bırakıldığı ve bunun da ihtisas komisyonunca ve Genel Kurula yeterince yapılacak bir incelemeye mâni olduğu ileri sürülmektedir.

Gerçekten Anayasamızın 92 ncı maddesi gereğince, kanunların yasama organındaki görüşmelerinde Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu arasında işliyen bir mekik düzeni kurulmuş ve bu düzenin ikinci Meclisi olan Cumhuriyet Senatosu, Millet Meclisi metinlerini görüşmede süre ile kayıtlanmıştır.

Anayasanın 92 ncı maddesinin onuncu fıkrasını incelediğimizde; bir metnin Cumhuriyet Senatosundaki görüşme süresi, o metnin Millet Meclisindeki görüşme süresine eşittir. Ancak bu süreyi ivedi olmıyan hallerde üç ayı ve ivedi olan hallerde de bir ayı tecavüz etmiyecektir. Ayrıca, metin Millet Meclisinde ivedilikle görüşülmüş vehattâ 15 günün altında bir sürede neticelendirilmiş olsa dahi Cumhuriyet Senatosu âzami had 15 gün olmak üzere o metni inceleme süresine sahiptir. İvedi olmıyan hallerde ise bu husus bir ay olarak tâyin edilmiştir.

Görülüyor ki Anayasa vaznı tesis ettiği mekik işaret edilen süre kayıtları ile, her metin için değişebilecek bir görüşme müddeti kabul etmiştir.

Hal böyle olunca, Cumhuriyet Senatosu çalışmalarını düzenliyen İçtüzüğü'nün de Anayasanın tesis ettiği süreli - mekik sistemine uygun hükümler ihtiva etmesi gerekmektedir.

Fakat bu yolda düzenleyici olması icabeden 36 ncı madde Anayasanın espirisine tamamen uzak kalmıştır. Maddenin birinci fıkrası metnindeki, Cumhuriyet Senatosu komisyonlarının da müzakerelelerini Millet Meclisi komisyonlarına eşit süre içinde sonuçlandıracaklarına ilişkin yükümlülük, bugünkü tatbikatın da kesinlikle ortaya koyduğu işler bir hüküm değildir ve işleme kabiliyetinden yoksundur.

Altı yıllık tatbikatın sonucunda ortaya çıkan, İçtüzükte de Anayasaya uygun bir düzenin kurulması zarurettir. Bu İçtüzük teklifi de bahse konu zaruret muvacehesinde, Komisyonumuzca benimsenmiştir.

Getirilen sisteme göre, metinlerin Cumhuriyet Senatosundaki görüşme süresi esas alınarak, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca tasarı veya teklifin mahiyeti de gözetilip havale edileceği ihtisas komisyonlarının ve Genel Kurulun o metni görüşme süresi tâyin edilecektir.

Tasarı veya tekliflerin mahiyeti de gözetildiği eihetle komisyonların o metni görüşme süresi farklı olabilecek ve anaihtisas komisyonu diğer komisyonlara nazaran daha fazla bir süre ile teşhiz olunacaktır.

Teklif, bu düzenin işliyebilmesi için bir de müeyyide getirmektedir. Bu müeyyide, kendisine muhavvel metni süresinde neticelendiremiyen komisyonun, o metni Millet Meclisince kabul edildiği şekilde kabul etmiş sayılması ve metnin de mütaakıp komisyona yahut Genel Kurula gönderilmesidir. Bu müeyyidenin bir benzeri ve hattâ esası Anayasa vâzunca 92 ncı maddede, görüşmelerini süresinde başaramıyan Cumhuriyet Senatosu için tesis edilmiştir.

Teklifte (23 ncü maddesinin son fıkrasında), Cumhuriyet Senatosu Başkanının tasarı veya teklifi komisyonlara havale ederken kullanacağı takdir yetkisi hususunda da bir müeyyide mevcud olup bu itiraz müessesesidir. Sürelerin ve anaihtisas komisyonunun tâyinindeki Başkanın takdirine Genel Kurulda itiraz edilebilecektir.

II - Madedler ve komisyonumuzun değiştirmeleri :

Teklif, tekniğe uygun bir şekilde hazırlanmamış olduğundan, komisyonumuzca tekniğe uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekmiştir. Bu cümleden olarak da, İçtüzüğü'nün 23 ve 36 ncı maddelerinde öngörülen değişiklikler 1 ncı madde olarak kabul edilen bir dış madde içine alınmış ve bu dış

madde metninde Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünün 23 ve 36 ncı maddelerindeki değişiklik belirtilmiştir.

23 ncü madde metninde yapılan değişiklik :

Komisyonumuzca da benimsenen 23 ncü maddenin üçüncü fıkrasının ikinci kelimesinden sonra «Hükümet veya» ibaresi metne eklenerek, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına yapılan havaleye Hükümetin de itiraz hakkı olduğu belirtilmiştir.

36 ncı madde metninde yapılan değişiklik :

Komisyonumuzca da benimsenen 36 ncı maddenin ikinci fıkra çıkartılmıştır. Zira, bu maddenin birinci fıkrası ile tesis edilen mekik sistemi gereğince, metinler, ilgili komisyon tarafından süresinde neticelendirilemediğinde, Millet Meclisince kabul edildiği üzere kabul edilmiş sayılacak ve varsa mütaakıp komisyona, yoksa Genel Kurula gönderilecek ve bütün bunlar kendiliğinden ve düzen gereğince cereyan edecektir.

Bu İktüzük teklifinde yürürlük tarihi ve yürütme mercii de belirtilmemiş olduğundan, yürütme tarihini tesbit etmek üzere ve 2 ncı madde olarak yeni bir madde, ve yürütme mercii de belirtmek üzere 3 ncü madde olarak yeni bir madde eklenmiştir.

Eklenen yeni 2 ncı maddeye göre bu tüzük değişikliği kabulü tarihinde yürürlüğe girecek, eklenen yeni 3 ncü maddeye göre de yürütme mercii Cumhuriyet Senatosu olacaktır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Aydın O. S. Sarıgöllü	Sözcü Kastamonu A. N. Tuna	Kâtip Yozgat S. Artukmaç	Diyarbakır S. Cizrelioğlu
Hatay M. Deliveli	İstanbul Muhallifim, şerhim eklidir. E. Özden	Niğde K. Bayhan	Samsun R. Rendeci
	Tekirdağ H. Mumcuoğlu	Tokat Z. Betül	

Muhalefet şerhi

Senato Başkanına verilen (süreyi tesbit) yetkisinin Anayasaya muhalif olduğu kanaatindeyim.

5 . 4 . 1967

Ekrem Özden

Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünün 23 ncü ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair teklif

Madde 23. — Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara re'sen havale eder ve durumu Tutanak Dergisine geçirir.

Tasarı ve teklifler havale edilirken, komisyonlara tahsis edilen âzami görüşme süreleri de belirtilir. Görüşme sürelerinin tahsisinde, komisyonların ihtisas durumu dikkate alınır.

Bu havaleye bir Cumhuriyet Senatosu üyesi itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki birleşim başında söz alır. Leyhte ve aleyhte konuşacak birer üyeye söz verildikten sonra itiraz işarı oyla karara bağlanır.

Madde 36. — Komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve teklifleri, tahsis edilen süre içinde karara bağlarlar. Bu süreler içinde karara bağlanmıyan metinler, komisyonca aynen kabul edilmiş sayılır.

Şu kadar ki, metinlerin komisyonlarda görüşülme süresi kırkbeş günü geçemez. Bir tasarı veya teklif bu süre içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Hükümet veya teklif sahibi, bunların doğrudan doğruya gündeme alınmasını Genel Kuruldan isteyebilir.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 23 ve 36 ncı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair İçtüzük

MADDE 1. — Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 23 ve 36 ncı maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 23. — Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara re'sen havale eder ve durumu Tutanak dergisine geçirir.

Tasarı ve teklifler havale edilirken, komisyonlara tahsis edilen görüşme süreleri de belirtilir. Görüşme sürelerinin tahsisinde, komisyonların ihtisas durumu dikkate alınır.

Bu havaleye Hükümet veya bir Cumhuriyet Senatosu üyesi itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki Birleşim başında söz alır. Lehte ve aleyhte konuşacak birer üyeye söz verildikten sonra itiraz işari oyla karara bağlanır.

Madde 36. — Komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve teklifleri, tahsis edilen süre içinde karara bağlarlar. Bu süreler içinde karara bağlanmıyan metinler, komisyonca aynen kabul edilmiş sayılır.

MADDE 2. — Bu İçtüzük kabulü tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu İçtüzük hükümlerini Cumhuriyet Senatosu yürütür.

